

J. M. COETZEE

ELS DIES
D'ESCOLA
DE JESÚS

Traducció de Dolors Udina

J. M. COETZEE

Els dies d'escola de Jesús

Traducció de Dolors Udina

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *The Schooldays of Jesus*
© J. M. Coetzee, 2016
Per acord amb Peter Lampack Agency, Inc.
350 Fifth Avenue, Suite 5300
Nova York, NY 10118 EUA.

*Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor
qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.
Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos,
www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 917021970/932720447).
Tots els drets reservats.*

Primera edició: març del 2017

© de la traducció: Dolors Udina, 2017

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Imprès a Limpregraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 3.193-2017
ISBN: 978-84-297-7581-5

S'esperava que Estrella fos més gran. Al mapa apareix un punt de la mateixa mida que Novilla. Però, mentre Novilla era una ciutat, Estrella no és res més que una ciutat rural de províncies entre turons, camps i hortes, amb un riu mandrós que la recorre.

Serà possible una nova vida a Estrella? A Novilla havia pogut comptar amb l'Oficina de Reubicació per trobar allotjament. Aquí, els seria possible trobar una casa per a la Inés, ell i el noi? L'Oficina de Reubicació és benèfica, és l'encarnació de la beneficència d'una varietat impersonal; però s'estendrà la beneficència a uns fugitius de la llei?

En Juan, l'autoestopista que van agafar quan anaven cap a Estrella, els ha suggerit que busquessin feina en una de les cases de pagès. Els pagesos sempre necessiten bracers, diu. Les cases més grans fins i tot tenen dormitoris per als jornalers ocasionals. Si no és la temporada de les taronges és la de les pomes; si no és la de les pomes és la del raïm. Estrella i els seus entorns són un veritable corn de l'abundància. Si volen, els pot guiar fins a una casa de pagès on fa temps van treballar uns amics seus.

Ell intercanvia una mirada amb la Inés. Han de seguir el consell d'en Juan? Pels diners no cal patir, en té una pila

a la butxaca, podrien instal·lar-se en un hotel sense problemes. Però si realment les autoritats de Novilla els persegueixen, potser els aniria millor barrejar-se amb els transeünts.

—Sí —diu la Inés—. Anem al mas aquest. Ja hem estat prou estona al cotxe. El Bolívar ha de córrer una mica.

—Jo penso el mateix —diu ell, en Simón—. És clar que una casa de pagès no és ben bé un campament d'estiu. Estàs disposada a passar tot el dia collint fruita sota el sol, Inés?

—Faré el que calgui —diu la Inés—. Ni més ni menys.

—Jo també podré collir fruita? —pregunta el noi.

—Per desgràcia, no, tu no —diu en Juan—. Seria contra la llei. Seria explotació infantil.

—No em fa res ser un nen explotat —diu el noi.

—Segur que el pagès et deixarà collir fruita —diu ell, en Simón—. Però no gaire. No tanta que es pugui considerar feina.

Travessen Estrella seguint el carrer principal. En Juan assenyala el mercat, els edificis administratius, el modest museu i la galeria d'art. Creuen un pont, deixen la ciutat enrere i segueixen el curs del riu fins que arriben a la vista d'una casa de pagès imponent dalt del turó.

—Aquell és el mas que us deia —diu en Juan—. És on els meus amics van trobar feina. El *refugio** és al darrere. Té un aspecte gris, però de fet és bastant còmode.

El *refugio* està format per dos llargs coberts de ferro galvanitzat units per un passatge cobert; a una banda hi ha uns lavabos. Aparca el cotxe. No surt ningú a rebre'ls tret

* En castellà a l'original, com totes les paraules que surten en castellà al text. (*N. de la T.*)

d'un gos canós de potes encarcades que, estirant la cadena tant com pot, els gruny i deixa al descobert uns ullals esgrogueïts.

El Bolívar estira les potes i surt del cotxe. Des de la distància inspecciona el gos desconegut i de seguida decideix ignorar-lo.

El noi entra corrent al cobert i torna a sortir.

—Tenen lliteres dobles! —crida—. Podré dormir a la de dalt? Sisplau!

De darrere la casa apareix una dona grossa amb un davantal vermell sobre una bata de cotó que baixa pel camí cap a ells.

—Bon dia, bon dia! —crida. Dóna una ullada al cotxe, carregat fins a dalt.— Que veniu de molt lluny?

—Sí, de molt lluny. Hem pensat que potser us feien falta unes quantes mans.

—Sempre necessitem mans, aquí. Moltes mans fan lleugera la feina... és el que diuen els llibres, oi?

—Serem només nosaltres dos, la meva dona i jo. El nostre amic té compromisos pel seu compte. Ell és el nostre fill, es diu David. I ell és el Bolívar. Hi haurà lloc, per al Bolívar? És com de la família. No anem enlloc sense ell.

—Bolívar és el seu nom de debò —diu el noi—. És alsacià.

—Bolívar. És bonic, el nom —diu la dona—. Poc habitual. Segur que li trobarem un lloc, sempre que es porti bé i s'avingui a menjar sobralles, no es fiqui en embolics ni persegueixi els pollastres. Ara els jornalers són a l'horta, però us ensenyaré els dormitoris. A l'esquerra els homes, a la dreta les dones. No tenim habitacions familiars, em sap greu.

—Jo aniré a la part dels homes —diu el noi—. En

Simón m'ha dit que puc agafar la llitera de dalt. En Simón no és el meu pare.

—Pots fer el que et plagui, jove. Hi ha molt espai. Els altres tornaran...

—En Simón no és el meu pare de debò i David no és el meu nom de debò. Vols saber el meu nom de debò?

La dona dirigeix una mirada de perplexitat a la Inés, que fa veure que no se n'adona.

—Estàvem fent un joc al cotxe —intervé ell, en Simón—. Per passar el temps. Buscàvem noms nous per dir-nos.

La dona arronsa les espatlles.

—Els altres tornaran aviat per dinar, llavors us podreu presentar. La paga és de vint *reales* al dia, la mateixa per a homes i dones. La jornada és des de l'alba fins a la posta, amb dues hores de descans al migdia. El setè dia descansen. Aquest és l'ordre natural, l'ordre que seguim. Quant als dinars, nosaltres subministrem el material i vosaltres us el cuineu. Us sembla bé? Us sembla que us en sortireu? Heu collit mai fruita? No? N'aprendreu ràpid, no és un gran art. Teniu barret? En necessitareu, el sol pot ser molt potent. Què més us puc dir? Sempre em podreu trobar a la casa gran. Em dic Roberta.

—Roberta, encantat de coneixe't. Jo em dic Simón, ella Inés i ell Juan, el nostre guia. Ara l'acompanyaré a la ciutat.

—Benvinguts a casa. Estic segura que ens entendrem. És bona cosa que tingueu cotxe.

—Ens ha portat de ben lluny. És un cotxe fidel. No se li pot demanar més que això, a un cotxe, lleialtat.

Quan acaben de descarregar el cotxe, els jornalers ja han començat a tornar dels camps. Es presenten els uns

als altres i els ofereixen menjar, també a en Juan: pa fet a casa, formatge i olives, grans bols de fruita. Els seus companys són uns vint, incloent una família de cinc fills als quals en David inspecciona discretament des del seu costat de la taula.

Abans de portar en Juan de retorn a Estrella, parla un moment tot sol amb la Inés.

—Què en penses? —murmura—. Ens quedem?

—Sembla un bon lloc. Ens hi podem quedar mentre anem buscant. Però hem de tenir un pla. No he fet tant de camí per acabar fent vida de jornal·ler.

La Inés i ell ja n'han parlat abans. Si la justícia els persegueix, han de ser prudents. Però els persegueix? Tenen alguna raó per témer que els persegueixin? Té tants recursos, la justícia, que pot enviar funcionaris als racons més allunyats de la terra per anar a l'encalç d'un noi de sis anys que fa campana? Els preocupa tant, a les autoritats de Novilla, que un nen vagi o no a l'escola, sempre que no creixi analfabet? Ell, en Simón, ho dubta. Per altra banda, què passa si el perseguit no és el noi que fa campana sinó la parella que, perjurant, afirmen que són els seus pares i l'han mantingut fora de l'escola? Si són ell i la Inés els perseguits, i no el nen, no haurien d'amagar-se fins que els perseguidors, esgotats, abandonessin la persecució?

—Una setmana —proposa ell—. Podem fer de jornal·lers una setmana. Després ens ho replantejarem.

Acompanya en Juan a Estrella i el deixa a casa dels seus amics, que tenen una impremta. De retorn al mas, va amb la Inés i el noi a explorar els entorns. Visiten les hortes i són iniciats en els misteris de les cisalles i el ganivet de podar. En David desapareix del seu costat, qui sap on, atret pels altres nois. Torna a l'hora de sopar amb esgarra-

pades als braços i a les cames. S'han enfilat als arbres, diu. La Inés vol posar-li iode a les rascades però ell no es deixa. Es retiren d'hora, com tots els altres, en David a la tan desitjada llitera de dalt.

Quan l'endemà al matí arriba el camió, ell i la Inés ja han esmorzat. En David, encara fregant-se la son dels ulls, no va amb ells. Juntament amb els altres, puguen al camió i els porten a les vinyes; seguint l'exemple dels seus companys, ell i la Inés es lliguen els cistells a l'esquena i es posen a treballar.

Mentre ells treballen, els nens són lliures de fer el que els plagui. Comandats pel més gran de la tribu de cinc, un noi alt i escardalenc que es diu Bengi, amb una tofa de cabells negres arrissats, corren turó amunt cap a la presa de terra solta que rega les vinyes. Els ànecs que hi xipollejaven en fugen alarmats, tots tret d'un parell amb cries massa immadures per volar que, esforçant-se per escapar-se, s'encaminen cap a la riba més llunyana. Van massa a poc a poc: els nens els empaiten i els obliguen a tornar al mig de la presa. En Bengi comença a llançar-los pedres; els més petits l'imiten. Incapaces de fugir, les aus xipollegen en cercles i claquen esverades. Una pedra colpeja el mascle de colors més preciosos. S'alça per sobre l'aigua, torna a caure, i xarboteja arrossegant una ala trencada. En Bengi fa un crit de triomf. El torrent de pedres i terrossos de terra es duplica.

La Inés i ell senten el clamor amb incertesa; els altres recol·lectors no hi presten atenció.

—Què et sembla que passa? —diu la Inés—. Deu estar segur, en David?

Ell deixa el cistell a terra, puja el turó i arriba a la presa just a temps de veure que en David, tot enrabiad, clava

una empenta al noi més gran, que trontolla i està a punt de caure. «Para!», el sent que crida.

El noi mira bocabadat el seu atacant, després es gira i llança una altra pedra als ànecs.

Ara en David es fica a l'aigua, amb sabates i tot, i comença a xipollejar en direcció de les aus.

—David! —diu ell, en Simón. El noi l'ignora.

La Inés, a la vinya de baix, deixa el cistell a terra i arrenca a córrer. Des que l'havia vist jugant a tennis un any enrere, no sabia que hagués fet cap esforç. És lenta; s'ha engreixat.

De no se sap on apareix el gran gos i passa corrent pel seu costat com una fletxa. En qüestió de segons, ja és dins la presa i al costat d'en David. L'agafa de la camisa amb les dents i l'arrossega fins a la riba, tot i que el nen perneja i protesta.

Arriba la Inés. El gos s'asseu, les orelles abaixades, els ulls clavats en ella, esperant un senyal, mentre en David, amb la roba xopa, plora i li clava cops de puny.

—T'odio, Bolívar! —crida.

—Aquest noi no parava de llançar pedres, Inés! Volia matar l'ànec!

Ell, en Simón, agafa en braços la criatura, que no para de moure's.

—Calma't, calma't —diu—. L'ànec no és mort, mira!, només té un cop. Es recuperarà de seguida. Ara tots els nois hauríeu de sortir d'aquí i deixar que els ànecs es calmin i continuïn vivint tranquils. I no has de dir que odies el Bolívar. Tu l'estimes, el Bolívar, ho sabem tots, i el Bolívar t'estima a tu. S'ha pensat que t'ofegaves. Mirava de salvar-te.

Empipat, en David es debat per baixar dels seus braços.

—Jo el volia salvar —diu—. No li he demanat que vingues. El Bolívar és estúpid. És un gos estúpid. Ara l'hauràs de salvar tu, Simón. Va, salva'l!

Ell, en Simón, es treu les sabates i la camisa.

—Ja que insisteixes, ho intentaré. De totes maneres, deixa'm dir-te que és molt possible que la idea que té un ànec de ser salvat sigui diferent de la teva. És possible que inclogui el desig que els éssers humans el deixin en pau.

A hores d'ara han arribat altres recol·lectors de raïm.

—Espera... hi aniré jo —s'ofereix un home més jove.

—No. Molt amable, però és cosa del meu fill. —Es treu els pantalons i entra a l'aigua terrosa amb calçotets. Sense pràcticament esquitxos, apareix el gos al seu costat.— Vés, Bolívar —murmura—. No cal que em salvis.

Apinyats a la riba, els recol·lectors de raïm observen com aquell home no gaire jove amb un físic no tan fort com en els seus temps d'estibador es disposa a fer el que el noi li demana.

L'aigua no és fonda. Als llocs més fondos, no li arriba més amunt del pit. Però li costa moure els peus en el llot tou del fons. No hi ha cap possibilitat que pugui enxampar l'ànec de l'ala trencada, que xipolleja a la superfície en cercles desiguals, i encara menys la mare ànec, que a hores d'ara ja ha arribat a la riba de l'altra banda i s'escapoleix entre els matolls seguida de les cries.

És el Bolívar qui fa la feina en el seu lloc. Li passa al davant com un fantasma, amb només el cap per sobre l'aigua, agafa l'au ferida, tanca les barres com unes tenalles a l'ala i l'arrossega fins a la riba. Primer hi ha un aleteig de resistència, de cops i xipolleigs, fins que, de cop i volta, l'au sembla que cedeix i accepta el seu destí. Quan ell, en Simón, ja ha sortit de l'aigua, l'ànec és als braços del jove

que s'havia ofert a entrar a l'aigua en el seu lloc i els nens l'inspeccionen encuriosits.

Tot i estar molt alt a l'horitzó, el sol a penes l'escalfa. Tremolant, es posa la roba.

En Bengi, el que havia tirat la pedra que ha provocat l'aldarull, acaricia el cap de l'au, totalment passiva.

—Li pots dir que et sap greu el que has fet —diu el jove.

—Em sap greu —murmura en Bengi—. Podem posar-li l'ala? Podem posar-li una fèrula?

El jove mou el cap.

—És una criatura salvatge —diu—. No s'avindrà a portar una fèrula. No passa res. Està disposada a morir. Ho ha acceptat. Mireu. Mireu-li els ulls. Ja està morta.

—Pot quedar-se a la meva llitera —diu en Bengi—. Li donaré menjar fins que es recuperi.

—Gira't d'esquena —diu l'home jove.

En Bengi no ho entén.

—Gira't d'esquena —diu l'home jove.

A la Inés, que mentrestant està eixugant el noi, ell, en Simón, li xiuxiueja:

—No deixis que miri.

Ella amaga el cap del noi a la faldilla. Ell s'hi resisteix, però ella l'aguanta amb fermesa.

L'home jove es posa l'ànec entre els genolls. Un moviment ràpid, i ja està. El cap penja desmanegat; se li forma una pel·lícula sobre els ulls. Li dona la carcassa amb plomes a en Bengi.

—Vés a enterrar-lo —li ordena—. Va.

La Inés deixa anar el noi.

—Vés amb el teu amic —li diu ell, en Simón—. Ajuda'l a enterrar l'au. Assegura't que ho faci bé.

Més tard el noi va a buscar-los a ell i la Inés al lloc on treballen entre les vinyes.

—Què, ja heu enterrat el pobre ànec? —li pregunta.

El noi mou el cap.

—No hem pogut cavar un forat. No teníem pala. En Bengi l'ha amagat entre els matolls.

—Això no està bé. Quan acabi la jornada, l'aniré a enterrar. Ja m'ensenyaràs on és.

—Per què ho ha fet?

—Que per què aquell jove ha fet que deixés de patir? Ja t'ho he dit. Perquè no hauria pogut viure amb una ala trencada. No hauria volgut menjar. S'hauria consumit.

—No, vull dir que per què ho ha fet en Bengi?

—Estic segur que no volia fer-li mal. Simplement, estava tirant pedres i una cosa ha portat a l'altra.

—Moriran les cries, també?

—És clar que no. Tenen una mare que les cuida.

—Però qui els donarà llet?

—Les aus no són com nosaltres. No beuen llet. En tot cas, són les mares les que els donen llet, no els pares.

—Trobaran un *padrino*?

—No ho crec. No crec que hi hagi padrins entre les aus, com no hi ha llet. Els padrins són una institució humana.

—No li sap gens de greu. A en Bengi. Diu que sí, però no és veritat.

—Per què ho dius?

—Perquè volia matar l'ànec.

—No hi estic d'acord, fill. No crec que sabés què feia, segur que no. L'únic que feia era tirar pedres, com fan els nois tot sovint. En el fons no tenia intenció de matar ningú. Llavors, quan ha vist que l'au era tan bonica, quan ha

vist que havia fet una cosa terrible, se n'ha penedit i li ha sabut greu.

—No li sap greu de debò. M'ho ha dit.

—Si no li sap greu ara, n'hi sabrà més endavant. La consciència no el deixarà descansar. Així és com som els humans. Si fem una cosa mal feta, no podem treure'n res de bo. La nostra consciència se n'encarrega.

—Però estava radiant! Ho he vist! Estava radiant i tirant pedres amb tota la força que podia! Volia matar-los tots!

—No sé què vols dir quan dius que estava radiant, però encara que ho estigués, encara que tirés pedres, això no demostra que en el fons del cor volgués matar-los. No sempre podem preveure les conseqüències de les nostres accions, sobretot quan som petits. No oblidis que s'ha ofert a cuidar l'au de l'ala trencada tenint-la a la llitera. Què més podia fer? Retirar la pedra que havia tirat? Això no es pot fer. No pots desfer el passat. El que està fet està fet.

—No l'ha enterrat. Només l'ha tirat entre els matolls.

—Em sap greu, però l'ànec és mort. No podem fer-lo tornar. Tu i jo anirem a enterrar-lo tan bon punt s'acabi la jornada de feina.

—Jo volia fer-li un petó, però en Bengi no m'ha deixat. M'ha dit que era brut. L'hi he fet de totes maneres. M'he ficat entre els matolls i li he fet un petó.

—Ben fet, me n'alegro de sentir-ho. Serà molt important per a ell saber que algú l'estimava i li ha fet un petó després de morir. També serà molt important saber que ha tingut un enterrament adequat.

—Enterra'l tu. Jo no vull enterrar-lo.

—Molt bé, ho faré jo. I si tornem demà al matí i tota la família d'ànecs està nedant a la presa, pare, mare i cries,

sense que hi falti ningú, llavors sabrem que fer un petó funciona, que un petó pot fer-te tornar d'entre els morts. Però si no el veiem, si no veiem la família d'ànecs...

—Jo no hi vull tornar. Si hi són, en Bengi els tornarà a tirar pedres. No li sap greu. Només ho fa veure. Jo sé que ho fa veure, però tu no em creus. Tu mai no em creus.

Com que no troba cap pala ni pic, agafa un gat del camió. El noi l'acompanya al lloc on hi ha la carcassa entre els matolls. Les plomes ja han perdut la brillantor i té els ulls plens de formigues. Amb el gat, fa un forat a la terra de pedrenyal. No és prou fondo, no pot fer veure que és un enterrament decent, però de totes maneres hi fica l'au morta i la cobreix. En surt disparat un peu palmípede. Agafa unes quantes pedres i les deixa sobre la tomba.

—Ja està —diu al noi—. És tot el que puc fer.

Quan l'endemà al matí van a mirar la tomba, troben les pedres escampades i l'ànec ja no hi és. Hi ha plomes pertot. Busquen per allà però no troben res més que el cap amb els forats dels ulls buits i un peu.

—Em sap greu —diu ell, i se'n va a reunir-se amb els treballadors.